

1. Introducció

“L’explosió de la ciutat. Un projecte internacional de recerca universitària” 10
Antonio Font, Coordinador General de la xarxa de recerca

“La metropolització del territori. Noves jerarquies territorials” 20
Francesco Indovina, Coordinador Científic de la recerca

2. Tretze regions urbanes del sud d’Europa

“Les regions urbanes objecte d’estudi” 50
Antonio Font

Portugal

“El Portugal urbà” 58
Nuno Portas, Coordinador Científic de la recerca

“Àrea Metropolitana de Lisboa 1970-2001. De la monopolaritat a la matricialitat emergent” 62
Pedro George i col·laboradors

“La regió urbana de Porto” 86
Nuno Portas, M. Fernández de Sá, A. Domingues, L.P. Silva i col·laboradors

França
 “L’àrea marsellesa i l’àrea montpellerina dins l’estructura urbana francesa” 102
René Borruet, Stéphane Bosc

“Els projectes d’Àrea Metropolitana Marsellesa al llarg del segle XX. Esbós d’una història” 108
René Borruet, coordinador de l’equip de recerca

“La regió urbana de Montpellier” 126
Stéphane Bosc i col·laboradors

Itàlia
 “Un calidoscopi territorial” 136
Michelangelo Savino

“La metropolització de L’Emilia-Romanya” 142
P. Ceccarelli, G. Franz, P. Cavalcoli i col·laboradors

“Una ciutat explosionada en el seu interior: el cas de Gènova” 164
Francesco Gastaldi i col·laboradors

“La regió urbana milanesa, entre creixement i transformació” 182
Corinna Morandi, Paola Pucci i col·laboradors

“L’àrea metropolitana de Nàpols en el context de la planificació regional de la Campania” 202
Attilio Belli, Michelangelo Russo i col·laboradors

“L’Àrea central vèneta: Difusió en evolució” 220
L. Fregolent, F. Indovina, M. Savino i col·laboradors

1. Introduction

“The Explosion of the City. An international university research project” 10
Antonio Font, General Coordinator of the research network

“The metropolization of the territory. New territorial hierarchies” 20
Francesco Indovina, Scientific Coordinator of the research

2. Thirteen Urban Regions in the South of Europe

“The Urban Regions studied” 50
Antonio Font

Portugal

“Urban Portugal” 58
Nuno Portas, Scientific Coordinator of the research

“Metropolitan Area of Lisboa 1970-2001. From monopolarity to an emergent matrix pattern” 62
Pedro George and collaborators

“The Porto Urban Region” 86
Nuno Portas, M. Fernández de Sá, A. Domingues, L.P. Silva and collaborators

France
 “The Marseilles and the Montpellier areas in the French urban framework” 102
Rene Borruet, Stéphane Bosc

“Marseilles metropolitan area in 20th century projects” 108
Rene Borruet, Coordinator of the research team

“The Montpellier Urban Region” 126
Stéphane Bosc and collaborators

Italy
 “Italy and its kaleidoscope of territories” 136
Michelangelo Savino

“Metropolization of Emilia Romagna” 142
P. Ceccarelli, G. Franz, P. Cavalcoli and collaborators

“A ‘City exploded’ within itself: the Genova case” 164
Francesco Gastaldi and collaborators

“The Milanese urban region: between growth and transformation” 182
Corinna Morandi, Paola Pucci and collaborators

“The metropolitan area of Napoli within the context of regional planning in Campania” 202
Attilio Belli, Michelangelo Russo and collaborators

“The Central Area of Veneto: Expansion in Evolution” 220
L. Fregolent, F. Indovina, M. Savino and collaborators

Espanya

“Un sistema urbà polaritzat i bicèfal” 240
Antonio Font

“La regió urbana de Barcelona: de la ciutat compacta als territoris metropolitans” 244
Antonio Font i col·laboradors

“La transformació del ‘Territori Eurociutat’ Donostia-Baiona” 266
Xabier Unzurrunzaga i col·laboradors

“La regió urbana de Madrid: Territori i transformacions en la seva estructura espacial” 288
Ramón López de Lucio, Julio García-Lanza i col·laboradors

“La regió urbana de València: un territori en profunda transformació” 310
Enrique Giménez, Rafael Temes, col·laborador

3. Morfologies

“Configurations métropolitaines: Estructura espacial i tipus de creixement urbà” 328
Antonio Font amb Òscar Carracedo i Lorena Vecslir

“Morfologies metropolitanas contemporáneas: Els territoris morfològics” 334
Antonio Font amb Lorena Vecslir i Òscar Carracedo

4. Mocions

“Formes de ciutat al segle xx” 346
Carles Llop, Mara Marincioni i Adrià Calvo

“Ciutats de totes les mobilitats i de totes les velocitats: Un desafiament per a arquitectes, urbanistes i polítics” 352
François Ascher

“Mocions i Lògiques d’intervenció en el projecte territorial renovat en les regions urbanes” 364
Carles Llop, Adrià Calvo i Mara Marincioni

“Mocions per a una ciutat metropolitana alternativa” 380
Antonio Font, Carles Llop i Jordi Bernadó, Comissaris de l’Exposició

5. Mirades

Aquesta és la meva realitat” 386
Jordi Bernadó i Giovanna Carnevali

Bibliografia 414

Spain

“A polarised and bicephalous urban system” 240
Antonio Font

“The Urban Region of Barcelona: From the compact city to the metropolitan territories” 224
Antonio Font and collaborators

“The transformation of the Bayonne-San Sebastian Eurocity Territory” 266
Xabier Unzurrunzaga and collaborators

“The Urban Region of Madrid: The Territory and Transformations to its Spatial Structure” 288
Ramón López de Lucio, Julio García-Lanza and collaborators

“The Urban Region of Valencia : A territory undergoing profound transformation” 310
Enrique Giménez, Rafael Temes, collaborator

3. Morphologies

“Metropolitan Configurations: Spatial structure and types of urban growth” 328
Antonio Font with Òscar Carracedo and Lorena Vecslir

“Contemporary Metropolitan Morphologies: Morphological territories” 334
Antonio Font with Lorena Vecslir and Òscar Carracedo

4. Motions

“City Forms in 20th century” 346
Carles Llop, Mara Marincioni and Adrià Calvo

“Multi-Mobility, Multispeed Cities: a challenge for architects, town planners and politicians” 352
François Ascher

“Motions and logic of intervention in the new territorial project of the Urban Regions” 364
Carles Llop, Adrià Calvo and Mara Marincioni

“Proposals for an alternative Metropolitan City” 380
Antonio Font, Carles Llop and Jordi Bernadó, Comissioner of the Exhibition

5. Observations

“This is my reality” 386
Jordi Bernadó and Giovanna Carnevali

Bibliography 414